

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Jana Dvořáka a soudců Aleše Korejtky a Jaroslava Vávry v právní věci

žalobce: X, narozený dne X
bytem X
toho času ve výkonu trestu odnětí svobody Věznice VS ČR Pardubice
zastoupený opatrovníkem X
bytem X

proti
žalovanému: Generální ředitel Vězeňské služby České republiky
sídlem Soudní 1672/1, 140 67 Praha 4

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 8. 2024, č. j. VS-169365-2/ČJ-2024-800073-RVO

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. V souzené věci se soud zabývá přezkumem rozhodnutí, kterým byla žalobci se zdravotním omezením ve výkonu trestu odnětí svobody stanovena povinnost uhradit náklady výkonu trestu za jedno průběžné měsíční období.

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

I. Napadené rozhodnutí a podstata věci

2. Žalobce se včasnou žalobou domáhal soudního přezkumu v záhlaví tohoto rozsudku označeného rozhodnutí žalovaného, kterým byla zamítnuta stížnost a potvrzeno rozhodnutí ředitele Věznice Pardubice (dále jen „*správní orgán I. stupně*“) ze dne 12. 7. 2024, č. j. VS8383893701/07/24-21/NVTDP/5 (dále jen „*prvostupňové rozhodnutí*“ nebo „*rozhodnutí ředitele věznice*“).
3. Uvedeným prvostupňovým rozhodnutím byla odsouzenému žalobci dle § 35 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „*zákon o výkonu trestu*“) uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody za období června 2024 ve výši 1 500 Kč. Peněžní prostředky byly odečteny z peněz, které měl žalobce uloženy na svém účtu vedeném ve věznici.
4. Rozhodnutí vycházelo z ustanovení § 8 odst. 2 vyhlášky č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů (dále jen „*vyhláška o srážkách*“). Vyhláška byla zrušena k 1. 1. 2025 – pozn. soudu.
5. Opatrovník žalobce na prvostupňové rozhodnutí reagoval žádostí o upuštění od placení nákladů výkonu trestu ze dne 18. 7. 2024. V žádosti vznesl námitky, které poté prakticky zopakoval v podané žalobě (viz níže). Opatrovník tvrdil, že peníze posílá žalobci na stravu a tabák z důvodu jeho zdravotního stavu, neboť jeho mentální postižení mu nedovoluje akceptovat, že nemá žádné příjmy. Žalobce by se poté choval nepřiměřeně a mohl by si sáhnout na život. Odkázal na čl. 26 odst. 3 a čl. 30 Listiny základních práv a svobod a čl. 4 odst. 1 písm. a), čl. 7, čl. 25 písm. f) a čl. 28 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. V postupu věznice spatřoval mučení a jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Placení nákladů považoval za nespravedlivé a kruté.
6. Žádost opatrovníka žalobce z 18. 7. 2024 byla posouzena jako včasná stížnost ve smyslu § 9 odst. 2 vyhlášky o srážkách. O stížnosti proto rozhodoval žalovaný. Žalovaný v rozhodnutí odkázal na zákonnou úpravu § 35 zákona o výkonu trestu a § 8 odst. 2 vyhlášky o srážkách. Uvedl, že žalobce obdržel dne 10. 6. 2024 na účet vedený ve věznici částku 4 000 Kč a bylo mu vyměřeno na nákladech výkonu trestu 40 %, maximálně však 1 500 Kč. V rozhodnutí bylo dále zmíněno, že žalobce byl Okresním soudem v Jablonci nad Nisou omezen ve svéprávnosti a ve věznici nebyl pracovníčně zařazen. K argumentaci opatrovníka Listinou základních práv a svobod bylo uvedeno, že je nadřazena běžným zákonům, které s ní jsou v souladu. Rozhodnutí ředitele věznice bylo proto potvrzeno.

II. Obsah žaloby

7. Opatrovník žalobce rozhodnutí žalovaného napadl žalobou a dožadoval se jeho soudního přezkumu. Odkázal na přednost schválených mezinárodních smluv před zákonem.
8. K argumentům žaloby zopakoval, že žalobce nemá žádné jiné příjmy. Peníze na stravu a tabák mu posílají z důvodu jeho zdravotního stavu, neboť jeho mentální postižení mu neumožňuje akceptovat, že nemá jakýkoli příjem. Popsal zdravotní riziko a též to, že věznice porušila Listinu základních práv a svobod. Do žaloby zkopíroval podání adresované věznici v průběhu řízení.

9. Dále opětovně odkázal na čl. 26 odst. 3 a čl. 30 Listiny základních práv a svobod a dále na čl. 4 odst. 1 písm. a), čl. 7, čl. 25 písm. f) a čl. 28 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Zdůraznil, že státy účastné této úmluvy jsou povinny zamezit diskriminačnímu odepření zdravotní péče nebo služeb nebo potravy a tekutin na základě zdravotního postižení. Státy dle úmluvy mají umožnit užívání práva na sociální ochranu bez diskriminace na základě zdravotního postižení. Žalobce jako zdravotně postižená osoba má právo na zajištění přiměřených podmínek umožňujících důstojný výkon trestu. Vyhláška o srážkách je dle žalobce diskriminační. Opatrovník má za to, že pokud došlo ke stržení prostředků ze zaslaných peněz, došlo tím fakticky k tomu, že exekuce byla hrazena třetí osobou.
10. Dle žalobce žalovaný v rozhodnutí nereagoval na argumentaci článkem 10 Ústavy. Žalobce není schopen žádného výsledku ze zdravotních důvodů, polemizoval s důvody předchozího odsouzení žalobce. Není možné provádět exekuci dluhu, který vznikl v době nezletilosti. Rovněž navrhl, aby soud posoudil soulad ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu a ustanovení § 8 odst. 2 vyhlášky o srážkách s Listinou základních práv a svobod, případně s mezinárodní smlouvou, již je Česká republika vázána.

III. Vyjádření žalovaného

11. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že u žalobce byly splněny podmínky k uložení úhrady nákladů výkonu trestu. Věznice postupovala dle stanovené úpravy v § 35 zákona o výkonu trestu a dle vyhlášky o srážkách. Náklady výkonu trestu se uspokojují dle § 36a zákona o výkonu trestu, postup žalovaného tak nebyl diskriminační. Žalobce mohl dle vyhlášky stížnost směřovat toliko do vypočtené výše nákladů.

IV. Replika žalobce

12. Žalobce v replice k vyjádření žalovaného setrval na tom, že napadené rozhodnutí nerespektuje mezinárodní smlouvy. Odkázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16 a namítl, že dluhy vznikly v době nezletilosti žalobce.

V. Posouzení věci soudem

13. Soud v řízení vedeném podle ustanovení § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v rozhodném znění (dále jen „s. ř. s.“) přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů, přičemž dospěl k následujícím skutkovým a právním závěrům.
14. Žaloba není důvodná.
15. Podle § 152 odst. 1 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) *byl-li obžalovaný pravomocně uznán vinným, je povinen nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody.*
16. Podle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu *je odsouzený povinen bradit náklady výkonu trestu. Nelze-li tyto náklady srazit z odměny za práci, může věznice k jejich úhradě použít peněžní prostředky, které má odsouzený uloženy ve věznici. Výši nákladů výkonu trestu a podrobnosti její úhrady stanoví ministerstvo vyhláškou.*
17. Podle odstavce 2 téhož ustanovení *je od povinnosti podle odstavce 1 osvobozen odsouzený po dobu, po kterou*

- a) nebyl nezaviněně zařazen do práce, pokud nebyl poživatelé důchodu nebo výsluhového příspěvku nebo neobdržel v kalendářním měsíci peníze na účet v úschově,*
- b) nedovršil osmnáctý rok věku,*
- c) mu byla poskytována lůžková zdravotní péče, s výjimkou případů uvedených v § 36 odst. 2,*
- d) byl zařazen do vzdělávacího nebo terapeutického programu s dobou výuky nebo terapie nejméně 21 výukových hodin týdně,*
- e) trest dočasně nevykonával,*
- f) byl účasten na soudním jednání v postavení svědka nebo poškozeného.*

18. Podle § 23 odst. 1 zákona o výkonu trestu má odsouzený právo nakupovat nejméně jedenkrát týdně v prodejně věznice potraviny a věci osobní potřeby, případně věci pro zájmovou a vzdělávací činnost nebo k realizaci programu zacházení. Nákup se uskutečňuje formou bezhotovostní platby z té části peněžních prostředků, s níž může volně disponovat. Ředitel věznice může upřednostnit před nákupem úhradu nákladů na nezbytné léčivé přípravky, potraviny pro zvláštní lékařské účely, zdravotnické prostředky a doplatky za ně, na zdravotní výkony nebrazené nebo částečně hrazené z veřejného zdravotního pojištění a na regulační poplatky nebo spojených s pořízením nezbytných osobních dokladů.
19. Podle § 8 odst. 2 věta první vyhlášky o srážkách z peněz, které byly zaslány odsouzenému do věznice a které byly převedeny na jeho účet vedený věznicí, se vyměří úhrada nákladů výkonu trestu ve výši 40 % ze součtu všech částek přijatých za předchozí měsíc.
20. Podle § 8 odst. 4 vyhlášky o srážkách výše úhrady nákladů výkonu trestu se stanoví z čisté odměny a z ostatních zdrojů příjmů uvedených v odstavcích 1 a 2. Takto stanovená výše úhrady nákladů výkonu trestu smí včetně úhrady nákladů výkonu trestu stanovené podle odstavce 3 činit nejvýše 1 500 Kč za kalendářní měsíc.
21. Podle § 9 odst. 2 vyhlášky o srážkách proti rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu podle § 8 může odsouzený do 3 dnů od doručení podat stížnost řediteli věznice, který rozhodnutí vydal; stížnost může směřovat jen proti vypočtené výši nákladů výkonu trestu a nemá odkladný účinek. O stížnosti rozhoduje do šedesáti dnů od jejího obdržení generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby.
22. Soud na úvod konstatuje, že pro účely soudního přezkumu tvoří rozhodnutí ředitele věznice a napadené rozhodnutí jeden celek. Současně soud připomíná, že napadené rozhodnutí bude přezkoumávat v rozsahu uvedených žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.).
23. Žalobce brojil proti rozhodnutí ředitele věznice a následně proti navazujícímu rozhodnutí o stížnosti. Obě tato rozhodnutí, byť stručná, vycházela ze shora popsané právní úpravy a respektovala ji.
24. Z předloženého správního spisu soud zjistil, že žalobce obdržel dne 10. 6. 2024 na svůj účet ve věznici částku 4 000 Kč. V předchozích i následných měsících mu rovněž na účet byly zaslány částky v rozmezí 3 000 Kč a 7 000 Kč.
25. Žalobce byl rozsudkem Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 21. 12. 2022, č.j. 3 Nc 7309/2022-245 omezen ve svéprávnosti mimo jiné tak, že není způsobilý nakládat s finančními prostředky přesahujícími částku 300 Kč týdně.
26. Námitka opatrovníka žalobce, že žalobce sám ve výkonu trestu peněžní prostředky, včetně jím sporně stržených 1 500 Kč, potřebuje na stravu a tabák, je podložena tvrzením o

jeho zhoršeném zdravotním stavu (mentální postižení), kdy není schopen akceptovat, že nemá žádné příjmy. Této námitce soud nedává za pravdu. Je totiž zřejmé, že i po rozhodnutí ředitele věznice měl žalobce při pobytu ve věznici k dispozici zbývajíc část peněžních prostředků. Po zaslání peněz v červnu 2024 mu zůstalo k dispozici přinejmenším 2 500 Kč. Tato částka přitom i převyšuje čtyřnásobek týdenní částky 300 Kč, kterou je žalobce sám omezen v nakládání s penězi opatrovnickým rozsudkem okresního soudu.

27. Žalobce, resp. jeho opatrovník netvrdí, že peněžní prostředky nutně potřebuje vynakládat na nezbytné potřeby, např. léky či léčebné úkony. Žalobce má ve věznici stravu i ošacení zajištěné. Tvzení opatrovníka žalobce neumožňují soudu přijmout závěr o tom, že vynaložení právě celé částky 4 000 Kč v průběhu jednoho měsíce vyhovuje jakýmsi blíže neurčeným potřebám žalobce a vynaložení případné snížené částky ve výši 2 500 Kč již nikoli. Uvedený závěr přitom soud přijímá s vědomím, že žalobce je zdravotně postižený, jak přímo plyne z jím předloženého opatrovnického rozsudku okresního soudu, kterým byl omezen ve svéprávnosti. Touto úvahou soud rovněž reaguje na tvrzení opatrovníka žalobce o tom, že postup žalovaného, resp. ředitele věznice je diskriminační, nezákonně omezuje žalobce a popírá jeho základní práva.
28. Z tvrzení žalobce, ani z obsahu správního spisu pro soud nevyplynulo jakékoli konkrétní zdravotní riziko pro žalobce, které by mělo přímo následně souviset s uloženou povinností ředitele věznice dle § 9 odst. 1 vyhlášky o srážkách. V napadených rozhodnutích jsou dostatečně uvedeny důvody, pro které byla žalobci povinnost uložena a též osvětleno, že nenaplnil důvody pro neuložení náhrady dle § 35 odst. 2 zákona o výkonu trestu, případně § 8 odst. 5 vyhlášky o srážkách.
29. Opatrovník žalobce namítal v obecné rovině porušení čl. 26 odst. 3 a čl. 30 Listiny základních práv a svobod vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 2/1993 Sb. (dále jen „Listina“). Soud k tomu též v obecné rovině uvádí, že jde o sociální práva, u kterých Listina odkazuje na konkrétní podmínky, které stanoví zákon. Ustanovení čl. 26 Listiny upravuje hmotné zajištění, přičemž zákon o výkonu trestu stanovuje podmínky výkonu trestu odnětí svobody, které jsou u žalobce naplněny. Samotné snížení objemu dostupné hotovosti popsané shora neznamena porušení zákona ani citovaného ustanovení Listiny. Obdobně lze reagovat i na výtku opatrovníka žalobce s odkazem na čl. 30 Listiny. Nebylo nijak prokázáno, že žalobce ve výkonu trestu trpí hmotnou nouzí a nemá zajištěné základní životní podmínky. Nezpůsobilost k jakékoli práci opatrovník žalobce ani ostatně netvrdil, o to více nedoložil a nepodává se zcela výslovně z opatrovnického rozsudku. V rozsudku je toliko citováno z lékařského znaleckého posudku, že žalobce není schopen systematické pracovní činnosti.
30. Taktéž obecně soud k obecné námitce opatrovníka žalobce uvádí, že v rozhodnutí neshledal porušení ustanovení čl. 25, resp. 28 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením vyhlášené pod č. 10/2010 Sb.m.s. U žalobce nedochází k diskriminačnímu odepření poskytnutí zdravotní péče nebo služeb nebo potravy a tekutin na základě jeho zdravotního postižení. Úhradou nákladů výkonu trestu v částce 1 500 Kč u žalobce nedochází k narušení jeho sociální ochrany. Soud v tomto řízení nemůže posuzovat otázku odsouzení žalobce za spáchaný trestný čin a uložení trestu výkonu svobody. Takové posouzení bylo povinností soudů v trestním řízení.

31. Soud nesouhlasí s tvrzením opatrovníka žalobce, že napadeným rozhodnutím dochází k úhradě částek dluhů, které žalobci vznikly v době jeho nezletilosti, resp. nesvéprávnosti. Povinnost uložená rozhodnutím se netýká starších dluhů z doby nezletilosti žalobce, jde o aktuální měsíční úhradu nákladů výkonu trestu. Omezení svéprávnosti nebrání tomu, aby žalobci byla daná povinnost úhrady uložena. Platí přitom, že žalobci je ve výkonu trestu poskytováno mimo jiné ubytování, stravování či vystrojování. Sluší se potom, aby žalobce tyto služby alespoň částečně hradil. Ustanovení § 35 odst. 2 zákona o výkonu trestu přitom stanoví výjimky pro osvobození, které však žalobce nenaplnuje. V žalobě toto netvrdí.
32. Rozhodnutím ředitele věznice o stanovení povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu z peněz zaslaných odsouzenému do věznice a převedených na jeho účet vedený věznicí nedochází k exekuci placené třetími osobami, tj. příbuznými. Peníze přijaté věznicí, zaslané pro odsouzeného nelze považovat za prostředky třetí osoby. Tyto prostředky náleží odsouzenému.
33. Žalobce se domáhal přerušení soudního řízení a přezkumu ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu a § 8 odst. 2 vyhlášky o srážkách pro rozpor s Listinou. Souzená věc se však ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu netýká. Rovněž tak na věc nedopadají otázky pojednávané v nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16, který se týkal srážek z účtu, na který byl zasílán výlučně invalidní důchod stěžovatele. Uvedená skutečnost poté souvisela s konceptem tzv. nezabavitelných částek pro původ částek v dávkách důchodového pojištění.
34. Případný rozpor či soulad ustanovení § 8 odst. 2 vyhlášky o srážkách se zákonem mohl soud posoudit sám. Soud rozpor neshledal, zejména proto, že ustanovení § 8 odst. 2 vyhlášky je třeba posuzovat spolu s ustanovením § 8 odst. 4 vyhlášky, které stanoví maximální měsíční srážku 1 500 Kč. Omezení § 8 odst. 2 vyhlášky v obecné rovině obsahuje rovněž ustanovení odstavce 5. Shrnuto, úhrada nákladů ve výši přibližně 50 Kč denně dle soudu nemůže představovat rozpor se zákonem, ani s ústavně zaručenými právy žalobce, včetně práv plynoucích z mezinárodních úmluv, kterými je Česká republika vázána.
35. Zcela na závěr soud doplňuje, že žalobce byl stížností dle § 9 odst. 2 vyhlášky o srážkách oprávněn brojit proti vypočtené výši srážky nikoli toliko ve smyslu kontroly početní chyby, ale i z důvodů nesprávných hodnot do početní operace zadaných. K tomu viz blíže usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 25. 7. 2023, č.j. 43 A 47/2023-14, případně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 1. 2006, č.j. 8 Afs 145/2005-86. Rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz.

VI. Závěr a náklady řízení

36. Soud z výše uvedených důvodů shledal námitky uplatněné žalobcem nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž soud musí přihlížet z úřední povinnosti, zamítl žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
37. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce v řízení úspěšný nebyl. Žalovanému náklady řízení podle obsahu spisu nevznikly.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům řízení.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice, 12. březen 2025

Jan Dvořák v. r.
předseda senátu